

До Председателя на научното жури за оценяване
на кандидата доц. д-р Надя Енчева Костова
за заемане на академичната длъжност „професор“
в Икономически университет - Варна

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р ик. н. Марин Димитров, хабилитиран
по научната специалност 05.02.07 „Счетоводна отчетност,
контрол и анализ на стопанската дейност“

Относно: научната продукция и преподавателската дейност на
доц. д-р Надя Енчева Костова, кандидат за заемане на академичната длъжност
„професор“ в Икономически университет – Варна.

Уважаеми г-н Председател на научното жури,
Уважаеми членове на научното жури

Становището представям съгласно Заповед № РД – 06 – 2040/04.07.2013
г., подписана от ректора на ИУ – Варна за назначаването ми за член на научното
жури и предоставената ми примерна структура за неговото написване, а именно:

1. Данни за конкурса.

Той е обявен по професионално направление 3.8 Икономика и научна
специалност – 05.02.07 Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската
дейност. Конкурсът е публикуван с обява № 38 в Държавен вестник бр.
46/21.05.2013 г.

2. Кандидат по конкурса

За участие е допуснат доц. д-р Надя Енчева Костова, която е единствен
кандидат в конкурса. Документите на кандидата са представени в изискуемия за
конкурса срок. Комплектът документи е пълен и заедно с приложените
публикации дават представа за научноизследователската и преподавателската
работа на кандидата в конкурса. Те отговарят на изискванията от Закона за
развитие на академичния състав в Република България и Правилника за
прилагането на този закон в ИУ – Варна.

3. Персонална характеристика на кандидата

Доц. д-р Надя Енчева Костова завършва през 1984 г. Икономически
университет – Варна (бивш ВИНС „Д. Благоев“), където придобива
образователната степен „магистър“ по специалност „Счетоводна отчетност“. Тя
за времето от 1988 г. до 2003 г. последователно е асистент, ст. асистент и гл.
асистент, като научната степен „доктор“ придобива с издадена от ВАК диплома

№ 26744/19.06.2000 г. Научното звание „доцент” ВАК присъжда на доц. д-р Костова със Свидетелство № 22229/31.01.2004 г.

4. Количествена и съдържателна характеристика на представените научни трудове по конкурса

Изследователската дейност на доц. д-р Надя Костова се оценява съгласно регламентираните изисквания в Правилник на Икономически университет – Варна. Тя се прави като научните публикации са разграничени по вид и обем стандартни машинописни страници, а именно: **монографии** – 1 бр. с обем 590 стр.; **научни студии** – 9 бр. с обем 1 163 стр.; **научни статии** – 23 бр. с обем 393 стр.; **научни доклади** – 9 бр. с обем 107 стр.; **учебници** – 3 бр. с обем 888 стр. и **други публикации** – 12 бр. с обем 193 стр. или в общ обем – 3 334 стр.

В конкурса за академичната длъжност „професор” доц. д-р Н. Костова участва с монографичния труд „Организационни и методологически аспекти на оценката на предприятие”, който е публикуван и е с обем 438 стр. Тя изпълнява с него регламентираните изисквания в Правилника на ИУ – Варна за прилагане на ЗРАСРБ. Той, макар да е хабилитационен, има качествата на докторска дисертация с приноси от теоретико-практическо значение на оценката на предприятие. В систематизиран вид по-съществените от тях са:

Първо. В теоретичен аспект се разработва проблематиката на глава първа „Интегриране на финансовата отчетност в оценката на предприятие” (стр. 15-160). Аргументирано тук се интерпретира концептуалният подход към оценяването, нормативната регламентация на оценяването и възможните пътища за неговото усъвършенстване. Акцентира се на двуаспектната същност на оценяването – теория и практическа дейност (стр. 18). Изтъква се, че оценяването като научно знание има за предмет паричната стойност на активите, пасивите и капитала на предприятието (стр.19). То откъм практическата му същност се възприема от автора като „едно от сферите на социалната практика и се дължи на пазарните отношения” (стр.18). Преценява се като принос с теоретично значение „оценяването през призмата на оценъчни бази в счетоводството” (стр. 121-150). Авторът в позитивно-негативен аспект изследва и разработва оценъчните бази в счетоводството: историческа цена, възстановителна стойност, нетна реализируема стойност, настояща стойност и справедлива стойност.

Второ. Преценява се като научен принос на автора разработената проблематика в глава втора „Връзката между подходите за оценяване на предприятие и финансовия анализ” (стр. 161-286). Един от тях е този за „подходите и методите за оценка на предприятие” (стр. 166-209). Подходът на автора е логическото обвързване на разработваните подходи с методите за оценяване на предприятието като притежател на активи, пасиви и капитал. Тази преценка се аргументира с разработката „Подход на база активите”, т.е. разходен, балансово-счетоводен и стойностна оценка. Що се отнася до присъщите му методи за оценка на предприятие, те са **чиста стойност на активите** и **ликвидационна стойност**, които се базират на пазарната стойност на активите (стр. 171-188). Становището на автора, че финансовият анализ е присъщ елемент на бизнесоценяването, е основание да работи взаимосвързката

между подходите за оценяване на предприятие: разходен, приходен и пазарен, и системата от показатели на финансовия анализ (стр. 232-276).

Трето. В хабилизационния труд има приноси и с практико-приложен характер, като те са в глава трета „Приложни аспекти на оценката на предприятие” (стр. 277-375). Акцентира се тук на оценката на предприятие като практическа дейност, която се осъществява върху съответни информационни източници. Аргументира се за тях това – основен информационен източник за оценяване на предприятие е финансовата му отчетност. Тя се интерпретира от автора в аспект на нейната аналитичност. Изтъкнати са качествата, които да има информацията за оценяване: пълнота, надеждност и достоверност. Те, макар да са значими, необходимо е изтъкването и на тези нейни качества: актуалност, разрезност, ценност и полезност. Актуална е практическата разработка на методическите аспекти на оценяване на предприятие при неговото преобразуване и покупко-продажба според на изискванията на чл. 72 от Търговския закон. Принос според автора е емпиричното проучване на оценителските доклади от към съдържащата се в тях информация и препоръките за съдържателното им подобряване (стр. 322-323).

Доц. д-р Надя Костова участва в конкурса за академичната длъжност „професор” и с 9 публикувани **научни студии**, като 4 от тях са в съавторство. За научните студии се прави и тази констатация – самостоятелно разработените са върху теми с научно-приложен характер, докато в тези с нейно участие се интерпретират въпроси с нормативно-приложно естество. Иначе, като научни разработки са принос в счетоводството с тяхната научна и нормативно-приложната им тематика. Относно някои от научните студии, принос е още приемствеността като тяхно качество. Тази констатация се аргументира с научната студия „Счетоводни и данъчни аспекти на продажбата на търговски предприятия”, проблематиката в която отначало тезисно се разработва в научна статия със същото заглавие.

Научни статии, които доц. д-р Костова представя за научните им качества, са 23 бр., като една е отпечатана в чуждестранно списание. Те по принцип са написани по конкретни актуални въпроси на счетоводната практика и са публикувани в анотирани научни списания с рецензент и редактор. Констатира се за някои от тях и този положителен факт – проблематиката им тематично се разработва в следващи научни публикации от по-висок разред – научна студия. Доц. д-р Надя Костова взема участие с **доклади в научно-практически конференции** у нас – 8 доклада, и в чужбина – 1 доклад, като проблематиката им е с практико-приложно естество. Преценяват се като значими от тях: Прозрачност на финансовите отчети в България; Оповестяване на кредитната политика в годишните финансови отчети на банките в България – прозрачност или заблуда; Проблеми на нормативното уреждане на оценителската практика в България;

В конкурса за академичната длъжност „професор” доц. д-р Н. Костова участва с **три учебника** с обявени рецензенти като един от тях е самостоятелен, а два са в съавторство с разграничено участие на авторите. Преценката е, че те като заглавия съответстват на утвърдените по учебен план дисциплини и структурното им съдържание е съобразено с приета за тях от катедрата учебна

програма. Приносът на всеки от учебниците, е че с тях се предоставят на студентите теоретични и практико-приложни знания. Те са написани в съответствия с изискванията на методиката за разработване на такъв вид научна продукция.

5. Количествена и качествена оценка на учебно-преподавателската работа

В количествен аспект учебната работа на доц. д-р Н. Костова се оценява като достатъчна. Тя се документира в **Справки**. Едната е за учебната натовареност в бакалавърската степен на редовно и задочно обучение на студенти, в която за учебните години 2011/2012 и 2012/2013 е съответно 436 аудиторни часове в лекции, а другата – учебната натовареност в магистърската степен на редовно и задочно обучение на студенти с обявени 270 аудиторни часове в лекции за учебните 2011/2012 и 2012/2013. В справките са обявени за учебните години и преподаваните учебни дисциплини. Те за бакалавърската степен редовно и задочно обучение са: Спецсеминар – I и II част, Финансово-счетоводен анализ и Счетоводство на банките. В магистърската степен за редовно и задочно обучение на студенти доц. д-р Костова чете през тези две учебни години лекции по дисциплините: Данъчен процес и данъчен контрол, Финансово-счетоводен анализ и Дипломантски спецсеминар – I и II част. Учебните дисциплини са обезпечени с учебници, написани самостоятелно от автора и в съавторство.

6. Идентифициране на приносите в научно-изследователската работа

Справката на доц. д-р Надя Костова за научните и научно-приложните приноси са конкретизирани в следните направления: Анализирано е състоянието на оценяването в България, като научна дисциплина, нормативна уредба и практика; Въз основа на логически анализ на дефиниции от други автори за оценка на предприятие са изведени от автора нейните специфични аспекти и същностни характеристики; Направен е опит оценяването на предприятие да се обясни върху гледната точка на финансовата отчетност, нейните качествени характеристики и оценъчни бази; Подходите за оценяване са детайлно разгледани като математически модели – обстоятелство, което е основание на автора да се насочи към изследване на аспекти от тяхното прилагане: Мотивирано е разбирането че използваните подходи в оценяването – разходен, доходен и сравнителен, е необходимо всеки от тях да се обвързва с конкретни показатели за финансов анализ; Обоснован с научни аргументи е процесът на оценяване при преобразуване, покупко-продажба и непарична вноска на предприятие. Декларира се в становището, че научните и научно-приложните приноси са постижение на техния автор и отговарят на нормативните изисквания в Правилника за тях: теоретични, методологични и научно-приложни.

Документацията за участие в конкурса се съпътства от справка на доц. д-р Н. Костова за цитиране от други автори на нейни публикации. Констатацията от справката е, че то е направено от 10 други автори с 19 позовавания – обстоятелство, което говори за познаване на нейните научни публикации от научна общественост.

7. Критични бележки и препоръки

Публикациите, с които доц. д-р Надя Костова участва в конкурса за академичната длъжност „професор“, се констатирали неточности и непълноти. Те в становището се правят в аспект на препоръки, които да подпомогнат в бъдеще нейните научни изследвания. И друго, по съвкупност не променят общото ми добро впечатление от публикациите, които са с висока степен на научност в счетоводството като теория и практика. Преценяват се като съществени тези:

Първо. Хабилитационният труд е с твърде голям обем – 438 стр. Оценката на предприятията едва ли е от икономическите теми, които да изискват разработването им в такъв голям обем. В темата като чели не се вписва разработката на точка 2.3. В смисъл, показателите на финансовия анализ доколко са инструментариум за оценяване на предприятие, когато изчисляваните за тях стойности характеризират дейността му. Ограничено полезно е за практиката разработката в глава трета. Критериите и констатациите за преценка на оценителския труд в този табличен вид (табл. 19) трудно се разбират от читателя.

Второ. В хабилитационния труд се акцентира върху оценяването на предприятие, което по същество е оценка на неговите активи, пасиви и капитал. Те са съдържанието на баланса, които в оценъчен аспект са разработени навремето от проф. Д. Добрев, като „Оценките в баланса“. Логично е този факт у нас да не се пропуска.

8. Заключение

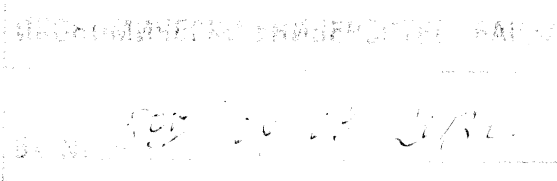
Публикациите, с които доц. д-р Надя Костова участва в конкурса и приложените справки и оценка за нейната академична работа показват, че тя е утвърден академичен преподавател и е с доказани качества на много добър научен работник. Личните ми впечатления като колега са от участия в съвместни научни срещи и от нейните издадени научни публикации.

Направените преценки в становището за научната и преподавателската работа дават основание без всякакви резерви да подкрепя кандидатурата на **доц. д-р Надя Енчева Костова** за заемана на академичната длъжност „Професор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност 05.02.07 „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“.

22.08.2013 г.
гр. Свищов

Написал становището:
(проф. д-р ик. н. Марин Димитров)

(M)

**До Председателя на Научното жури
за оценяване на кандидата доц. д-р
Надя Енчева Костова за заемане на
академичната длъжност “професор”
в Икономически университет - Варна**

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Никола Бакалов, член на Научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност “професор” по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност – Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност, обявен от Икономически университет - Варна в Д.В. бр. 46/21.05.2013 г.

Основание за даване на становище по конкурса: Становището е разработено и представено на основание Заповед № РД 06-2040/04.07.2013 на Ректора на Икономически университет – Варна за определяне на научно жури за провеждане на конкурса за “професор” и решение на научното жури от 05.08.2013 г. То е съобразено с изискванията на чл. 29 от ЗРАСРБ, както и с изискванията на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

Относно: учебно-преподавателската дейност и научната продукция на кандидата за участие в конкурса – доц. д-р Надя Енчева Костова, за заемане на академичната длъжност “професор” за нуждите на катедра “Счетоводна отчетност” в Икономически университет – Варна

Уважаеми г-н Председател,
Уважаеми членове на научното жури,

1.Кандидат по конкурса

В конкурса за заемане на академичната длъжност “професор” по професионално направление 3.8. – Икономика, научна специалност - Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност има само един кандидат - доц. д-р Надя Енчева Костова, доцент в катедра “Счетоводна отчетност” при Икономически университет - Варна. Кандидатът е подал в срок всички необходими документи за участие в конкурса в съответствие с изискванията на Закона за развитие на

академичния състав в Република България и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет - Варна.

Кандидатът за заемане на академичната длъжност "професор" – доц. д-р Надя Енчева Костова е родена на 12.05.1962 г. в с. Красен, област Добрич. През 2000 г. успешно защитава докторска дисертация и Висшата атестационна комисия ѝ присъжда научната степен "доктор". През 2003 г. Висшата атестационна комисия ѝ присъжда научното звание "доцент".

Владее писмено и говоримо руски език и ползва английски.

2. Общо описание на представените научни трудове

Доц. д-р Надя Костова е осъществила значителна по обем научно-изследователска и консултантска дейност в областта на счетоводството, финансово-счетоводния анализ, данъчната политика и Международните счетоводни стандарти. В конкурса за "професор" кандидатът доц. д-р Надя Костова участва с 57 броя научни публикации (в т.ч. "коментари, обзори и информации"), от които според представеният списък: 1 бр. монография, 9 броя студии, 23 броя научни статии, 9 броя научни доклада, 3 учебника и учебни помагала и 12 други публикации.

При фактическият преглед на научните публикации се установи, че някои от публикациите, класифицираните като студии нямат характер на такива (№ 3, № 4, № 6, № 7 и др.). Независимо от това те имат изследователска и приложна стойност, и представят автора като известен за практиката специалист.

Научната продукция на доц. д-р Надя Костова, с която тя участва в конкурса както обем и структура, така и по съдържание може да се оцени позитивно. Тя представя автора като изключително задълбочен, еродирен и продуктивен изследовател. В научната продукция на кандидата за заемане на академичната длъжност "професор" преобладават публикациите с ясно изразен изследователски характер. Значително място в научното творчество на доц. д-р Надя Костова заемат информациите, обзорите и коментарите, отнасящи се преди всичко до проблемите на данъчното облагане и прилагането на Международните счетоводни стандарти, респ. Международните стандарти за финансово отчитане. Тези публикации са особено полезни както за практиката, така и за начинаещите научни работници и преподаватели. Обобщените ми оценки за публикационната дейност на доц. д-р Надя Костова са следните:

- научната продукция на доц. д-р Надя Костова в своята цялост напълно отговаря на нормативните изисквания за заемането на академичната длъжност "професор". В структурно отношение тя е добре

балансирана, с което е постигнато определено съчетаване на учебно-преподавателската и научно-изследователската дейност;

- в съдържателно отношение научната продукция на кандидата за академичната длъжност “професор” напълно съответства на професионално направление “Икономика” и конкретно на научната специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”;

- основната част от научни публикации на кандидата за професор се характеризират с оригиналност, задълбоченост, актуалност и подчертан практико-приложен характер;

- по тематика съществената част от научните публикации на доц. д-р Надя Костова са пряко свързани с прилагането на МСС/МСФО и НСФОМСП – обзори, възможности за усъвършенстване, резултати от прилагането и др.

Съществен компонент на научно-приложната дейност на кандидата през периода 2012 - 2013 г. е участието му в два проекта, финансирани целево от държавния бюджет.

Кандидатът за академичната длъжност “професор” е добре известен в научните среди. Това се потвърждава от множеството цитирания и позовавания на негови публикации – общо 19 пъти в учебници, дисертации, научни статии и доклади от научни конференции. Доц. д-р Надя Костова е добре известна и в практиката основно като лектор, консултант и регистриран одитор.

3. Обща оценка на учебно-преподавателската работа

Учебно преподавателската дейност на доц. д-р Надя Костова се характеризира с голямо разнообразие. През последните три години е преподавала по три учебни дисциплини - Финансово-счетоводен анализ, Счетоводство на банките и Спецсеминар в образователно квалификационна степен бакалавър и допълнително още по две учебни дисциплини в магистърска степен. Тя изпълнява достатъчна по обем учебна натовареност – над 150 % в сравнение с утвърдения норматив.

Повечето от преподаваните от доц. д-р Надя Костова учебни дисциплини са обезпечени с учебници. Тя е самостоятелен автор на учебник по Финансово-счетоводен анализ и съавтор на учебника по Счетоводство на банките. Нейните учебници се характеризират с:

- взаимна връзка и логическа последователност между отделните тематични единици, което позволява по-лесно и плавно овладяване на преподавания материал.

- ясно очертана обвързаност на теоретичните постановки и методическите подходи с възможност за формиране на практически знания;

- наличие на много казуси и практико-приложни решения, някои от които имат подчертан приносен характер.

Доц. д-р Надя Костова е научен ръководител на двама докторанти. Учебната и педагогическата дейност на кандидата както по обем, така и по структура и качество напълно отговаря на изискванията на чл. 61 от ППЗРАСРБ.

4. Идентифициране на научните приноси

В приложената от кандидата за академичната длъжност "професор" справка за научните и научно-приложни приноси са посочени общо 6 приноса. Те се формулирани преди всичко за представения монографичен труд, но се съдържат и в други публикации. Приемам безусловно тези приноси, особено в частта им, отнасяща се до научната интерпретация на оценяването през призмата на финансовата отчетност.

Внимателното запознаване с научната продукция на доц. д-р Надя Костова показва, че в нея се съдържат и други приноси с теоретико-методологичен и практико-приложен характер. В обобщен вид като посъществени могат да се посочат:

- Аргументираното научно и практико-приложно третиране на вътреобщностните доставки и придобивания и свързаното с тях отчитане;
- Сполучливото дефиниране и аргументиране на проблемите на контрола и прозрачността на публичната отчетност в банковата система;
- Задълбочените изследвания и направените конкретни предложения за счетоводното и данъчното третиране на продажбата на търговско предприятие;
- Извършените коментари и анализи по прилагането на МСС и НСФОМСР, с които се обогатяват и популяризират съществуващи знания и теоретико-приложни достижения;

5. Критични бележки и препоръки

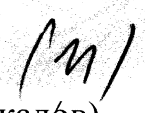
Като имам предвид положителните оценки в настоящото становище, критичните бележки имат повече характер на препоръки за бъдещата работа на кандидата. Поради това ще си позволя да насоча вниманието на доц. д-р Надя Костова към:

- Използване на досегашните изследвания относно МСС/МФСР и НСФОМСР за реализиране на конкретен научен продукт за подобряване и усъвършенстване на тези стандарти.;
- Избягване в бъдеще на повторения в съдържанието на отделните публикации;

6. Заключение

Като имам предвид цялостната научно творческа, учебно преподавателска и академична дейност на доц. д-р Надя Костова, нейните научни приноси и достижения в областта на счетоводството и финансово-счетоводния анализ, както и нейния авторитет в академичната общност и в стопанската практика си позволявам да изразя безрезервната си подкрепа на кандидата за заемане на академичната длъжност "професор" доц. д-р Надя Костова и да препоръчан на Научното жури и на уважаемите членове на факултетния съвет на Финансово-счетоводен факултет при Икономически университет - Варна да подкрепят нейната кандидатура за заемане на академичната длъжност "професор" по "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност".

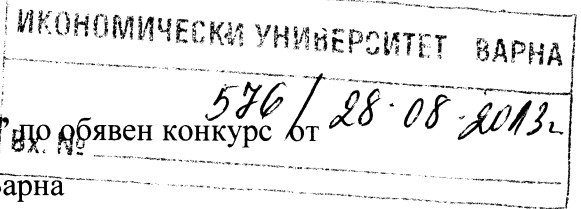
04 .09. 2013 г.

Член на научно жури
(доц. д-р Никола Бакалов)

Становище

за заемане на академичната длъжност „професор”

Икономически университет – Варна

1. Обща информация

Това становище е изготвено от проф. д-р ик. н. Васил Богомилов Меразчиев – преподавател в катедра „Счетоводна отчетност” на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов. Декларирам, че научната ми степен „доктор на икономическите науки” (диплома № 31602 от 23. 07. 2007 г., протокол № 9 от 08. 05. 2007 г. на Научна комисия № 16 при ВАК) и научното ми звание „професор” (свидетелство № 25037 от 16. 06. 2008 г., протокол № 6 от 15. 04. 2008 г. на Научна комисия № 16 при ВАК) са по научната специалност **05. 02. 07 Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност.**

2. Данни за конкурса

Конкурсът за академичната длъжност „професор” по професионално направление **3.8 Икономика**, научна специалност **Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност** е обявен за нуждите на катедра „Счетоводна отчетност”, факултет „Финансово - счетоводен”, при **Икономически университет – Варна**. Обявата е публикувана в Държавен вестник, бр. 46 / 21. 05. 2013 г.

3. Кандидат по конкурса

В двумесечният срок на конкурса молба, придружена с всички необходими документи и материали е представена от един кандидат – доц. д-р Надя Енчева Костова, преподавател в катедра „Счетоводна отчетност” на ИУ – Варна.

Надя Костова е завършила специалност „Счетоводна отчетност” на ВИНС (ИУ) – Варна, ОКС „Магистър” през 1984 г. През 1988 г. е приета за асистент в катедра „Счетоводна отчетност” на ИУ – Варна, където през 1992 г. е повишена в старши асистент, а от 1999 г. до 2003 г. е главен асистент. През 2000 г. защитава дисертация за образователната и научна степен „доктор” (диплома № 26744 от 19. 06. 2000 г., протокол № 6 на Научна комисия 16 от 11. 04. 2000 г. при ВАК). От 2003 г. е избрана за „доцент” по научната специалност 05. 02. 07 Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Свидетелство № 22229 от 23. 01. 2004 г., протокол № 15 от 11. 11. 2003 г. на Научна комисия 16 при ВАК).

Доц. д-р Надя Костова е много добре позната сред университетските среди в България и специалистите по счетоводство. За периода 2007 – 2010 г. е член на СНС по финанси,

счетоводство и контрол при ВАК. Упражнява свободна професия като регистриран одитор в ИДЕС. Многократно е била рецензент по обявени конкурси за професор и доцент, а така също и при защита на дисертации за получаване на образователната и научна степен „доктор”.

В качеството си на хабилитирано лице е осъществила научно ръководство на двама докторанти.

4. Общо описание на представените научни трудове след последната процедура

За участие в обявеният конкурс за академичната длъжност „професор” доц. д-р Надя Костова представя общо 57 научни публикации, от които:

- монографии – 1 бр. - 590 стр.;
  - студии – 9 бр. – 1163 стр.;
  - научни статии – 23 бр. – 393 стр.;
  - научни доклади – 9 бр. – 107 стр.;
  - учебници и учебни помагала – 3 бр. – 888 стр.;
  - други публикации – 12 бр. – 193 стр.
- Общо: 57 бр. – 3334 стр.

Всички представени публикации са отпечатани след 2003 г. (от 2004 до 2013 г.) и не повтарят публикациите, на основание на които са получени научното звание „доцент” и образователната и научна степен „доктор”. Общият обем на представените научни публикации превишава многократно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България и на завишените такива на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

5. Обща оценка на учебно-преподавателската работа

Надя Костова е доцент към катедра „Счетоводна отчетност” на ИУ – Варна от 11. 11. 2003 г. С това тя отговаря на изискването на чл. 77, т. 2 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна.

В депозираните материали за участие в конкурса за „професор” се съдържат справки за учебната натовареност със студенти от бакалавърската и магистърската степени през последните две учебни години. От тях е видно, че само аудиторната заетост в бакалавърската степен е била по 436 часа, а в магистърската степен – по 270 часа. Това е показателно за

много голяма ангажираност на доц. Костова в учебния процес, осъществяван от преподавателския състав на катедра „Счетоводна отчетност” на ИУ – Варна. Тази учебно-преподавателска работа следва да бъде оценена положително, за което могат да се правят изводи от качеството на представените за конкурса учебници и учебни помагала. А и отзивите на завършили Икономическия университет – Варна също потвърждават този извод.

Доц. д-р Надя Костова е осъществила научно ръководство на голям брой дипломанти от бакалавърската и магистърската степени на студенти от специалност „Счетоводна отчетност” на ИУ – Варна.

6. Идентифициране на научните приноси

В представените научни публикации за участие в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” от доц. д-р Надя Костова се съдържат постижения и приноси, които имат значение както за теорията на счетоводството, така и за счетоводната практика. В представените материали за участие в конкурса за „професор” се съдържа Справка за научните и научно-приложни приноси в монографичния труд „Организационни и методологически аспекти на оценката на предприятието”, изготвена от авторката на труда. Приемам с уважение формулираните шест приноса и в същото време поставям въпроса: Нима във всички останали публикации не се съдържат подобни приноси? Монографичният труд е малко повече от 1/6 от общия страничен обем на научната продукция, която е депозирана за участие в конкурса. Определено смятам, че постиженията и приносите на участниците в обявен конкурс за академичната длъжност „професор” трябва да се търсят в две основни направления:

- а) приноси за счетоводната теория;
- б) приноси за счетоводната практика.

6.1. Приноси за счетоводната теория

6.1.1. Безспорен принос за счетоводната теория е изясняването на същността на оценката на предприятието в нейния многоаспектен характер. Оценката в условията на пазарната икономика е съществен и много важен аспект на функционирането на всяко предприятие, позволяваща свободна смяна на собствениците.

6.1.2. Оценяването на предприятието е резултат в тясна обвързаност с финансовата отчетност, което досега не е правено в българската и чуждестранна литература.

6.1.3. Данъчният процес и счетоводната му трактовка често са били обект на внимание в научните разработки на кандидата за професорска академична длъжност.

Постижение на доц. Костова е че изследва ролята и счетоводната интерпретация на почти всички данъци на предприятието. Най-често обект на разглеждане е данък добавена стойност.

6.1.4. Теоретическо изясняване на същността и методологията на финансово – счетоводния анализ, който е важен момент в нормалното функциониране на всяко съвременно предприятие.

6.2. Приноси за счетоводната практика

Научното творчество на доц. Надя Костова се характеризира с много явна и тясна практическа насоченост. Това е показателно за постоянна връзка и много добро познаване на счетоводната практика. Изявите ѝ като дипломиран експерт – счетоводител са в пряк интерес на тази практическа ориентация. Ще си позволя да маркирам само най-важните приноси в тази насока.

6.2.1. Само теоретическото изясняване на оценяването на предприятието не е достатъчно, ако то не е съпроводено с неговото практическо приложение. Показателен в това отношение е монографичния труд „Организационни и методологични аспекти на оценката на предприятието”, в който всяко теоретично разсъждение е съпроводено с конкретна практическа ориентация. Почти всички научни статии и научни доклади са посветени на конкретни практически проблеми.

6.2.2. Практическите счетоводни аспекти на данъчното облагане най-често са обект на коментар в голяма част от научните продукти на доц. Костова. В по-голямата си част тези публикации са били много ценен ориентир на счетоводителите – практики.

6.2.3. Въвеждането на МСС и МСФО в практиката на българските предприятия се оказва изключително трудна задача. Разработените и публикувани коментари от регистрирани одитори, в т.ч. и с участието на доц. д-р Надя Костова се оказаха ценно помагало при решаване на тази задача.

6.2.4. Практическата насоченост на финансово – счетоводния анализ на предприятието, съдържаща се в някои конкретни студии и научни статии и доклади на кандидата за професор, също е била в помощ на счетоводния персонал.

6.2.5. Представените три учебника за участие в конкурса за професор са с определена практическа насоченост, което позволява подготовката на студентите от специалността да съчетават теоретичната с практико-приложната насоченост на икономическото знание.

Доц. д-р Надя Костова е утвърден университетски преподавател по счетоводство в ИУ – Варна. Нейната теоретична и практическа подготовка, лекционнно майсторство,

отношение към студентите и не на последно място чар са качества, за които всеки би мечтал. Затова приносът ѝ при подготовката на млади специалисти по счетоводство е много голям и той трябва да се отчита, когато се оценяват качествата ѝ за професор.

7. Критични бележки и препоръки.

Когато се оценява такъв голям обем научна продукция не е трудно да се намерят пропуски, не добре аргументирани становища и да се дават съвети. Това би имало смисъл ако сме в процес на обсъждане на тези разработки преди тяхното публикуване. Този момент е пропуснат от нас, поради което ще си позволя да изкажа само едно лично мнение, което няма да окаже никакво влияние върху крайното ми мнение като член на научното жури за заемане на академичната длъжност „професор“.

Анализът на много богатото по обем и съдържание научно творчество на доц. д-р Надя Костова ми дава основание да изразя мнението, че в него преобладават повече разработки с практико-приложен характер. Фундаменталните теоретични разработки са в по-малко.

Препоръчвам на новоизбрания професор д-р Надя Костова (убеден съм, че това ще се случи след няколко дни) да насочи своите усилия към разработването на един фундаментален научен труд (защо не и докторска дисертация), който да остави диря в счетоводната теория.

8. Заключение

Оценявайки комплексно всички представени материали от единствения участник в обявения конкурс за академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование **3. Социални, стопански и правни науки**, професионално направление **3.8 Икономика**, научна специалност **Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност** в качеството си на член на научното жури **изразявам категорично положително становище за кандидатурата на доц. д-р Надя Енчева Костова и декларирам, че ще подкрепя предложението на научното жури до Съвета на факултет „Финансово - счетоводен“ за избора ѝ на академичната длъжност „професор“ за нуждите на катедра „Счетоводна отчетност“ на ИУ- Варна.**

Свищов,
08. 2013 г.

Член на научно жури
(проф. д-р ик. н. Васил Меразчиев)

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пламен Благов Илиев,

член на научно жури по обявения конкурс от Икономически университет - Варна за заемане на академичната длъжност „професор” по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика

На основание заповед № РД-06-2040/04.07.2013 г. на Икономически университет – Варна представям настоящото становище по отношение на участника в процедурата за заемане на академичната длъжност „професор”. Становището е съобразено с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), както и с Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

1. Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор” е обявен в Държавен вестник бр.16/2013г. и в сайта на ИУ-Варна и е за нуждите на катедра „Счетоводна отчетност”. Единствен кандидат по конкурса е доц. д-р Надя Енчева Костова.

2. Данни за кандидата

Надя Костова е завършила висшето си образование в Икономически университет - Варна през 1984 г. През 2000 г. е защитила дисертация и придобива образователната и научна степен „доктор” по шифър 05.02.07. Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност.

Работила е последователно в Икономически университет - Варна като асистент (1988-1992 г.), старши и главен асистент (съответно 1992-

1999 и 1999-2003 г.) и като доцент в същото висше училище (от 2003г. до момента). Заема длъжността декан на Финансово-счетоводен факултет (2007-2011г.). през периода 2005 - 2011 г. и има 25 години общ педагогически стаж. Упражнява свободна професия като регистриран одитор в ИДЕС, бизнес оценител и вещо лице към съдебната система.

Може да се обобщи, че доц. д-р Надя Костова напълно отговаря на общите изисквания за заемане на академичната длъжност „професор”, заложи в (ЗРАСРБ), ППЗРАСРБ) и в Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ-Варна.

3. Научноизследователска дейност

По отношение на научноизследователската дейност внимание заслужават следните по-важни акценти:

- Научната продукция на кандидата по направления съответства на неговата преподавателска дейност. Общият брой на публикациите и техният профил отговарят на тематиката на обявения конкурс. Важен акцент в това отношение представлява основното монографично изследване в областта на бизнес оценяването.

- Кандидатът участва в конкурса с общо 57 публикации в обем от 3334 страници, които са напълно достатъчни и дори надвишават количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор”. В тяхната структура доминират научните публикации, от които два броя са в чуждестранни издания. Научните публикации се характеризират със задълбоченост, актуалност и перспективност.

- Публикуваните научни трудове са положителен индикатор за качествата на доц. д-р Надя Енчева Костова като преподавател и изследовател. Проведените специализации и участието в международни

научни форуми е доказателство за високото равнище на научноизследователската дейност на кандидата.

▪ Основната тематика в научната продукция на доц. д-р Надя Костова е в синхрон със съвременните тенденции в изследваните области.

▪ Проведените изследвания дават основание да се обобщят редица научни и приложни приноси, които са коректно формулирани и неоспорими.

4. Преподавателска работа

По отношение на преподавателската работа следва да се отбележи:

• през последните две учебни години доц. д-р Надя Енчева Костова има отработени 872 часа аудиторна и 1 350 часа извънаудиторна заетост в ОКС „Бакалавър“ и 270 лекционни часа в ОКС „Магистър“. Доц. Надя Костова е на постоянна работа в Икономически университет – Варна и по обявения конкурс за „професор“ има необходимата преподавателска натовареност.

• през този период доц. д-р Надя Костова е разработила и води лекционни курсове по редица дисциплини в бакалавърска степен на обучение („Счетоводство на банките“, „Финансово-счетоводен анализ“, „Спецсеминар“), както и в магистърска степен на обучение („Данъчен процес и данъчен контрол“, „Финансово-счетоводен анализ“, „Магистърски семинар“).

• доц. д-р Надя Енчева Костова е автор и съавтор на три учебника, използвани по изучаваните учебни дисциплини.

• доц. д-р Надя Енчева Костова притежава достатъчен педагогически опит и професионална компетентност, което позволява да се осъществи добра обвързаност на научните интереси с учебно-преподавателската дейност.

• кандидатът в конкурса за „професор” е утвърден, компетентен, отговорен и уважаван от академичната общност преподавател в научната област, по която е обявен конкурс.

5. Заключение

Като имам предвид изложената цялостна научноизследователска и преподавателска дейност на доц. д-р Надя Костова, нейното професионално развитие и достижения в областта на счетоводната отчетност, контрола и анализа на стопанската дейност, с убеденост давам **положителна оценка** за цялостната дейност на кандидата.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса да предложат на ФС на Финансово-счетоводен факултет при Икономически университет - Варна да **избере на академичната длъжност „професор”** по професионално направление 3.8. Икономика **доц. д-р** Надя Енчева Костова.

Варна, 10.09.2013 г.

Член на научно жури

(ИИ)
(проф.д-р ~~И~~Пламен Илиев)